

Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi

Evaluation of attitudes and behaviors of parents with preschool children towards home accidents

● Ayşe Uslu Küçük¹ ● Nur Demirbaş² ● Nazan Karaoğlu³

¹⁾ Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği ABD, Uzm. Dr., Konya. {ORCID:0009-0002-7350-1183}

²⁾ Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği ABD, Doç. Dr., Konya. {ORCID:0000-0002-4038-9386}

³⁾ Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği ABD, Prof. Dr., Konya. {ORCID:0000-0002-3057-2988}

İletişim adresi:

Doç. Dr. Nur Demirbaş

E-mail: ndemirbas76@hotmail.com

Geliş tarihi: 07/10/2024

Kabul tarihi: 23/12/2024

Yayın tarihi: 30/12/2024

Etik Kurul Onayı ve İzinler: Çalışma 16.06.2023 tarih 2023/4392 karar sayısı ile NE Üniversitesi Tıp Fakültesi etik kurul onaylıdır. Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Alıntı Kodu: Uslu Küçük A. ve Ark. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. Jour Turk Fam Phy 2024; 15 (4): 146-159. Doi: 10.15511/tjfp.24.00446.

This article is published online with [Open Access](#) and distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0 (CC BY-NC 4.0).

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik tutum ve davranışları ile bunları etkileyen faktörleri belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışmanın evrenini 0-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynler oluşturdu. Sözlü onamları alınan katılımcılara sosyodemografik bilgi formu, '0-6 Yaş Çocuklarda Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği' ve mutfakta oluşabilecek 20 ev kazasını tanımlamalarını isteyen bir görselden oluşan anket formu uygulandı. $p < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Ortalama yaşları $30,4 \pm 5,5$ (20-49) yıl olan 300 katılımcının %59,0'u (n=177) anneydi. Ebeveynlerin %58,3'ünün (n=175) çocuğunun daha önce ev kazası yaşadığı ve %28,6'sının (n=50) kazayı 25-36 ay arası yaşta geçirdiği saptandı. Yaşanan en tehlikeli ev kazasının "başını sert/sivri bir yere çarpma" olduğu (%20,0) ve oturma odası/salonda (%34,9) geçtiği belirlendi. Katılımcıların %47,0'ı (n=141) çocuk ev kaza nedenlerinin çoğunu bildiğini, %76,3'ü (n=229) daha önce bu konuda eğitim/bilgi/uyarı aldığını, %75,1'i (n=172) başkalarının tecrübelerinden yararlandığını belirtti. Ebeveynlerin evde en sık kullandıkları güvenlik önlemi, eşyaları duvara sabitlemek (%69,0). Annelerin güvenlik tanılama ölçek puanı ($166,50 \pm 16,14$) babalarınkinden ($149,68 \pm 23,05$) daha yüksekti ($p=0,003$). Ayrıca ilköğretim mezunlarının ($163,36 \pm 22,44$), çocuğu çalışmanın yapıldığı sırada 37-48 ay arasında olanların ($165,88 \pm 20,23$), daha önce bu konuda eğitim/bilgi/uyarı aldığını belirten ebeveynlerin puanları da ($163,93 \pm 16,33$) anlamlı yüksekti ($p=0,001$; $p=0,037$; $p=0,000$). Ebeveynlerin mutfakta oluşabilecek ev kazaları görselinde en çok fark ettikleri risk "bıçağın çocuğun ulaşabileceği yerde olması" (%95,0); en az fark ettikleri ise "çakmağın kolaylıkla ulaşılabilir yerde olması" idi (%11,7).

Sonuç: Bu çalışma babaların, eğitim düzeyi düşük olanların, geliri az olanların ve 0-12 ay arasında çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik güvenlik tedbirleri hakkında bilgilerinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Önlenebilir bir toplum sağlığı sorunu olan ev kazaları için hedef kitlenin böyle belirlenebileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi, ev kazaları, güvenlik, farkındalık, aile hekimliği

Summary

Objective: The aim of this study was to determine the attitudes and behaviours of parents with preschool children towards home accidents and the factors affecting them.

Materials and Method: The population of this descriptive study consisted of parents with children aged 0-6 years. A questionnaire form consisting of a sociodemographic information form, the 'Scale for Identification of Safety Measures for Home Accidents in Children aged 0-6 Years' and a visual asking them to identify 20 home accidents that may occur in the kitchen was applied to the participants whose verbal consent was obtained. $p < 0.05$ value was considered statistically significant.

Results: Of the 300 participants with a mean age of 30.4 ± 5.5 (20-49) years, 59.0% (n=177) were mothers. It was found that 58.3% (n=175) of the parents had experienced a home accident before and 28.6% (n=50) of them had experienced the accident at the age of 25-36 months. It was determined that the most dangerous home accident was 'hitting the head on a hard/pointed object' (20.0%) and occurred in the living room/living room (34.9%). 47.0% (n=141) of the participants stated that they knew most of the causes of child home accidents, 76.3% (n=229) stated that they had received training/information/warning on this subject before, and 75.1% (n=172) stated that they benefited from the experiences of others. The most frequently used safety measure at home by the parents was fixing the items to the wall (69.0%). The safety identification scale score of mothers (166.50 ± 16.14) was higher than that of fathers (149.68 ± 23.05) ($p=0.003$). In addition, the scores of primary school (163.36 ± 22.44), those whose children were between 37-48 months at the time of the study (165.88 ± 20.23), and parents who stated that they had received training/information/warning on this subject before (163.93 ± 16.33) were significantly higher ($p=0.001$; $p=0.037$; $p=0.000$). The risk that the parents noticed the most in the visual of home accidents that may occur in the kitchen was 'the knife being within the child's reach' (95.0%); the risk they noticed the least was 'the lighter being within easy reach' (11.7%).

Conclusions: This study shows that fathers, those with low education level, those with low income and parents with children between 0-12 months have insufficient knowledge about safety measures for home accidents. We think that the target group for home accidents, which is a preventable public health problem, can be determined in this way.

Keywords: Preschool, home accidents, safety, awareness, family medicine

Alıntı Kodu: Uslu Küçük A. ve Ark. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Jour Turk Fam Phy* 2024; 15 (4): 146-159. Doi: 10.15511/tjtfp.24.00446.

Giriş

Kazalar; beklenmeyen, zamanı, şiddeti, meydana gelme şekli, sonucu, hasar oranı önceden bilinmeyen ve yaşandığı yere göre sınıflandırılan olaylardır.⁽¹⁾ Ev içinde veya çevresinde meydana gelen kazalara ev kazası denir.⁽²⁾ Bu kazalar; düşme, yanık, zehirlenme, boğulma (yabancı cisim aspirasyonu, suda boğulma gibi) ve delici kesici alet yaralanması olarak sınıflandırılabilir. Günlük hayatta sık karşılaşılmaması, alınacak güvenlik önlemleri ile önlenmesi, çoğu zaman ufak hasarlar ve tedavi ile atlatılsa da mortalite ve morbiditeye sebep olması ve dolayısıyla aile ve ülke ekonomisine yüksek sağlık yükü getirmesi nedeniyle; ev kazaları önemli bir halk sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.⁽³⁾

Bulma ve öğrenme konusunda meraklı olan ancak tehlikelerin bilincinde olmayıp çevresel risklere açık olan çocuklar ev kazalarına oldukça yatkındır.⁽⁴⁾ Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre her dört çocuktan biri ev kazası nedeni ile hastaneye başvurmakta olup, her yıl çoğunluğu düşük ve orta gelirli ülkelere olmak üzere yaklaşık 900.000 çocuk, ev kazaları sonucu ölmektedir.⁽⁵⁾ Çok az ülke çocukluk çağına geçirilen ev kazaları konusunda sağlıklı verilere sahiptir ve yapılan araştırmalar sınırlıdır. Bu konuda bilinen en önemli şey ev kazalarının önlenmesi olduğu ve çoğu yüksek gelirli ülkede görüldüğü üzere ölümcül ev kazalarına bağlı çocuk yaralanmalarının azaltılabileceğidir.⁽³⁾ Sosyoekonomik düzeyle yakından ilişkili olan ev kazalarında düşük gelirli ailelerin çocuklarının yüksek gelirli olanlara göre bir kaza sonucu ölme ihtimali beş kat daha fazladır ve bu fark giderek artmaktadır.⁽⁶⁾

Türkiye’de ev kazaları çocuk ölümlerinin üçte birini oluşturmaktadır. Sıfır-bir yaş arası çocuklarda ev kazası görülme sıklığı %66,7, bir-iki yaş arası çocuklarda %56,1 olarak belirlenmiştir.⁽⁷⁾ Çocukluk çağı ev kazaları beş yaş

altında daha sık görülürken, tehlikeli kazaların görülme sıklığı büyük çocuklarda daha fazladır.⁽¹⁾

Ev kazalarının en önemli nedeni bilinçli veya bilinçsiz insan davranışlarıdır. Bu nedenle her bireyin ev kazaları hakkında bilgilendirilmesi ve kazaya neden olabilecek davranışlardan kaçınması gereklidir.⁽⁸⁾ Güvenli, emniyetli ve sürdürülebilir bir çevre sağlıklı bir toplum için ön koşuldur.⁽⁶⁾ Çocuk ev kazalarını önlemede bu çevrenin oluşturulması elzemdir ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin temelini oluşturan aile hekimlerine bu konuda önemli görevler düşmektedir.⁽⁹⁾

Nitekim Türkiye’de hayata geçirilen “Çocuk Güvenliğinin Sağlanması Programı”nın öncelikleri arasında sağlık personeli eğitmek, halk eğitimleri ile toplumsal farkındalık oluşturmak, aile hekimlerinin ve aile sağlığı elemanlarının ebeveynleri bilinçlendirmeleri, bunun sonucunda çocuğun evdeki yaşam alanının kazalar açısından en az riskli olacak şekilde düzenlenmesine katkı sağlamak ile ebeveyn ve çocuklarla karşılıklı iletişim sağlayarak davranış değişikliklerini gözlemlemek bulunmaktadır. Program çerçevesinde bu hizmetlere yönelik broşürler hazırlanmış, sıfır yaş ve 1-4 yaş için olmak üzere kontrol listeleri oluşturulmuş ve Bebek Çocuk Ergen İzlem Protokollerine çocukların yaş özelliklerine göre hekimlerin istifade edebileceği danışmanlık bölümü eklenmiştir.⁽¹⁰⁾

Ebeveynlerin ev kazaları konusundaki tutum ve davranışlarının belirlenmesi ve kazalardan korunmada alınabilecek güvenlik önlemleriyle ilgili farkındalıklarının artırılması gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmada okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin çocukluk çağı ev kazaları konusundaki tutum ve davranışlarının tespit edilmesi ve ev kazalarından korunmada kullanılacak güvenlik önlemlerini tanımlama düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın tipi ve evreni

Tanımlayıcı tipte bir çalışma olarak planlanan bu araştırmanın evrenini 01.07.2023 - 31.03.2024 tarihleri arasında, herhangi bir nedenle aile hekimliği polikliniğine başvuran 0-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynler oluşturdu.

Araştırmanın örneklemi

Ülkemizde yapılmış olan bir çalışmada çocuklarda ev kazası görülme prevalansı %53,8 bulunmuştur. ⁽¹¹⁾ Çalışmada evrendeki birey sayısı bilinmediği için, çalışmaya dahil edilmesi gereken katılımcı sayısı, $n=t^2*p*q/d^2$ formülü kullanılarak hesaplandı [$n=(1,96)^2(0,538x0,462)/(0,07)^2=194$]. Bu hesaplama göre çalışmaya en az 200 ebeveyn alınması planlandı. Ana dili Türkçe olmayan, Türkçe okuyup anlayamayanlar çalışmaya dahil edilmedi. Katılımcılara çalışma hakkında ön bilgi verilip sözlü onamları alındı.

Etik Kurul onayı: Çalışma 16.06.2023 tarih 2023/ 4392 karar sayısı ile Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi etik kurul onaylıdır.

Veri Toplama Araçları

Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveyni ve çocuğu tanıtıcı sosyodemografik bilgi formu ile 0-6 yaş çocuklarda ebeveynin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği ve mutfakta meydana gelebilecek 20 farklı kazayı temsil eden görselin bulunduğu anket formu konuyla ilgili literatür taranarak araştırmacılar tarafından hazırlandı.

Sosyodemografik bilgi formu: Form ebeveynlerin cinsiyet, yaş, öğrenim ve gelir durumu, ev kazaları hakkında bilgisi, daha önce bu konuda eğitim alma

durumu, evde aldığı güvenlik önlemleri, çocuğu daha önce ev kazası geçirme durumunu sorgulayan toplam 24 sorudan oluşmaktadır.

0-6 Yaş Çocuklarda Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği (EKY-GÖTÖ): Çınar ve arkadaşları tarafından 0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ev kazalarından korunma ile ilgili güvenlik önlemlerine yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir.⁽¹²⁾ Olumlu 34, olumsuz 6 ifade içeren 40 maddeden oluşan beşli Likert tipi ölçekte, her bir maddeye 1 ile 5 arasında puanlar verilmektedir. Olumlu ifade içeren maddelerde “Her Zaman” 5 puan, “Çoğu Zaman” 4 puan, “Bazen” 3 puan, “Nadiren” 2 puan ve “Hiçbir Zaman” cevabı 1 puan almaktadır. Olumsuz ifade içeren maddelerin (6, 9, 23, 26, 30, 40) puanları tersine çevrilerek kullanılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en az puan 40, en çok puan 200’dür. Ölçekten alınan puan arttıkça annelerin çocuklarını ev kazalarından korumak için aldıkları önlemlerin arttığını gösterir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,82’dir ve toplam cevaplama süresi 10 dakikadır.

Mutfak kazaları risk görseli: Çalışkan ve Balcı’nın çalışmasındaki annelerin görsel olarak ev kazaları farkındalıklarını ölçmek için hazırlanmış evde mutfak bölmesine ait 20 farklı kaza riskinin resmedildiği görsel, ebeveynlerin çocukları için ev kazasına neden olabilecek risklere yönelik farkındalığını ölçmek için kullanılır. Farkedilen her bir risk için bir puan verilmektedir.⁽¹³⁾

Görseldeki riskler:

1. Çocuğun mutfakta serbestçe dolaşmasına izin verilmesi,
2. Halının katlanmış olması,

3. Mutfakta büyük oyuncuğun ortada bırakılması,
4. Naylon poşetin ortada bırakılması,
5. Taburenin tezgâhın yanında olması,
6. Makasın ulaşılabilir yerde olması,
7. Tost makinesinin sıcak ve ulaşılabilir yerde olması,
8. Küçük parçacıklı meyvelerin ulaşılabilir olması,
9. Çakmağın kolaylıkla ulaşılabilir yerde olması,
10. İlaçların ortada bırakılması,
11. Kablolu telefonun ulaşılabilir olması,
12. Bıçağın çocuğun ulaşabileceği yerde olması,
13. Dolap kapaklarının ve çekmecelerin açık olması,
14. Elektrik prizlerinin koruyucu ile kapatılmamış olması ve elektrik kablolarının erişilebilir yerde olması,
15. Sıcak fırın kapağının açık olması,
16. Sıcak tava sapının ocağın ön tarafında olması,
17. Kırılabilir mutfak malzemelerinin/tabakların erişilebilir olması,
18. Temizlik malzemelerinin açıkta ve kolayca erişilebilir yerde olması,

Table 1: Katılımcıların sosyodemografik özellikleri

		n	%
Görüşme yapılan ebeveyn	Anne	177	59,0
	Baba	123	41,0
Ebeveyn yaşı (yıl)	<30 yaş	145	48,3
	30 – 39 yaş arası	133	44,3
	>39 yaş	22	7,4
Ebeveyn çalışma durumu	Çalışıyor	161	53,7
	Çalışmıyor	139	46,3
Ebeveyn eğitim durumu	İlköğretim	104	34,7
	Lise	83	27,7
	Yüksekokul / üniversite	113	37,6
Ebeveynin çocukla ilgilenmesini zorlaştıracak engeli	Var	14	4,7
	Yok	286	95,3
Ailenin aylık gelir durumu	Gelir < gider	70	23,3
	Gelir = gider	184	61,3
	Gelir > gider	46	15,4
Toplam		300	100,0

19. Çöp kovasının dolu ve açık olması,
20. Zeminin ıslak ve kaygan olması.

İstatistiksel Analiz

Çalışmada yüz yüze görüşme yöntemi ile doldurulan anketler aracılığıyla elde edilen veriler değerlendirilirken, sayısal verilerin ortalama ve standart sapma değerleri hesaplandı. Normal dağılıma uygunluk Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Kategorik ve sayısal veriler ki-kare, Student-t testi, One-way Anova gibi yöntemlerle karşılaştırıldı. $p < 0,05$ değeri istatistiksel açıdan anlamlı kabul edildi. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik puanları Cronbach alfa ile hesaplandı.

Bulgular

Çalışmaya alınan 0-6 yaş arası çocuğu olan 300 ebeveynin yaş ortalaması $30,4 \pm 5,5$ (20-49) yılıdır. Çocukların %52,7'sinin (n=158) cinsiyeti kadın, çalışmanın yapıldığı sıradaki yaş ortalaması $35,7 \pm 23,0$ (1-72) ay ve geçirdikleri en tehlikeli ev kazası sırasındaki yaş ortalaması $29,1 \pm 17,3$ (1-72) aydır. Katılımcı ebeveynlerin %59,0'u (n=177) anne, %53,7'si (n=161) halen çalışmakta, %37,6'sı (n=113) yüksekokul/üniversite mezunu, %61,3'ünün (n=184) geliri giderine eşitti (**Tablo 1**).

Ebeveynlerin %47,0'ı (n=141) çocuk ev kazalarının çoğunu bildiğini, %76,3'ü (n=229) daha önce bu konuda eğitim/bilgi/uyarı aldığını, bunların da %75,1'i (n=172) başkalarının tecrübelerinden öğrendiğini belirtti. Katılımcıların %72,0'si (n=216) çocuk ev kazaları konusunda bilgilendirilmek istediğini, bunların %69,0'u (n=149) çocuk gelişim uzmanından, %66,7'si aile hekiminden öğrenmek istediğini ifade etti.

Katılımcılara evde kullandıkları güvenlik önlemleri sorulduğunda %69,0'u (n=207) eşyaları duruvara sabitlediğini, %57,3'ü merdivenlerde koruyucu olduğunu ve %55,0'ı elektrik prizi koruyucusu kullandığını belirtti (**Tablo 2**).

Çalışmaya katılan ebeveynlerin %58,3'ünün (n=175) çocuğunun daha önce ev kazası geçirdiği tespit edildi. Bu çocukların en son geçirdiği ev kazasının özelliklerine bakıldığında; %28,6'sının (n=50) 25-36 ay arası kaza geçirdiği, yaşanan en tehlikeli ev kazasının %20,0 (n=35) ile başını vb. bir yerini sert/sivri bir yere çarpma olduğu ve en tehlikeli ev kazasının %34,9 (n=61) ile oturma odası/salonda geçtiği belirlendi (**Tablo 2**).

Ebeveynlerin EKYGÖT ölçeğinden aldığı ortalama puan $159,6 \pm 20,9$ (min=77 maks=200) idi. Tanılama ölçeğinin bu çalışmadaki Cronbach's alpha değeri 0,940 olarak hesaplandı.

Ebeveyn yaşı ile tanılama ölçeği puanları arasında anlamlı ilişki bulunmadı ($p=0,430$). Annelerin EKYGÖTÖ ortalama puanı ($166,50 \pm 16,14$) babalarınkinden ($149,68 \pm 23,05$) daha yüksekti ($p=0,003$). EKYGÖTÖ ortalama puanı ilköğretim mezunu ebeveynlerin ($163,36 \pm 22,44$) en yüksek bulunurken, üniversite mezunlarının puanı $162,15 \pm 15,62$ ve lise mezunlarının puanı ise $151,42 \pm 23,22$ olarak bulundu. Annelerin eğitim düzeyi ile EKYGÖTÖ ortalama puanı arasında anlamlı ilişki bulunmazken, üniversite mezunu babaların EKYGÖTÖ ortalama puanı ($158,02 \pm 14,52$), lise ($140,18 \pm 22,96$) ve ilköğretim mezunu ($150,41 \pm 28,11$) babalara göre anlamlı olarak daha yüksekti ($p=0,001$).

Geliri giderinden az olan ailelerin EKYGÖTÖ ortalama puanı ($153,78 \pm 26,16$) geliri giderine eşit olanlara ($161,94 \pm 19,69$) göre daha düşük saptandı.

Table 2: Evde kullanılan güvenlik önlemlerinin ve çocukların geçirdiği ev kazasının özelliklerinin dağılımı

		n	%
Evde kullanılan güvenlik önlemleri*	Eşyaların duvara sabitlenmesi	207	69,0
	Merdivenlerde kenar tutmacı	172	57,3
	Elektrik prizi koruyucusu	165	55,0
	Halı kaydırmaz	153	51,0
	Banyo için ıslak zemin kaydırmazı	149	49,7
	Pencere kilidi	138	46,0
	Ev ayakkabısı veya kaydırmaz çorap	136	45,3
	Kapı tutucu	116	38,7
	Çekmece kilidi	110	36,7
	Dolap kilidi	104	34,7
	Köşeli eşya koruyucusu	88	29,3
	Fırın/ocak düğmesi koruyucusu	83	27,7
	Merdiven güvenlik kapısı	46	15,3
	Merdivenlerde kaymayı engelleyen halı	33	11,0
Ev kazası geçirme durumu	Evet	175	58,3
	Hayır	107	35,7
	Hatırlamıyor	18	6,0
Ev kazası yaşı (ay)	0-12	43	24,6
	13-24	45	25,7
	25-36	50	28,6
	37-48	15	8,6
	49-60	14	8,0
	61-72	8	4,5

*: Birden fazla cevap işaretlenmiştir.

($p=0,015$). Çocuğun cinsiyeti ile ölçek puanı arasında ilişki saptanmadı ($p=0,178$). Çocuğu çalışmanın yapıldığı sırada 0-12 ay, 13-24 ay ve 37-48 ay arasında olan ebeveynlerin puanları sırasıyla ($150,88\pm22,56$), ($164,85\pm16,90$) ve ($165,88\pm20,23$) puandı ($p=0,002$) (**Tablo 3**).

Katılımcı ebeveynin ev kazalarıyla ilgili farkındalığı arttıkça tanılama ölçeğinden aldığı puanın arttığı saptandı. Çocuk ev kazalarını biliyorum diyenlerin puanı ($175,08\pm11,47$) çoğunu biliyorum ($164,85\pm17,67$), birazını biliyorum ($152,10\pm21,74$) ve bilmiyorum diyenlerin ($145,83\pm26,69$) puanından daha yüksekti ($p=0,007$; $p<0,001$; $p<0,001$). Daha önce bu konuda eğitim/bilgi/uyarı aldığını

belirten ebeveynlerin aldığı puan ($163,93\pm16,33$) almayanların ($150,17\pm28,50$) ve hatırlamayanların puanından ($139,46\pm24,78$) anlamlı derecede yüksek bulundu ($p<0,001$; $p<0,001$).

Ebeveynlerin mutfakta oluşabilecek ev kazaları görselinde fark ettikleri risklerin dağılımına bakıldığında en çok fark edilen %95,0 ($n=285$) ile “bıçağın çocuğun ulaşabileceği yerde olması”; en az fark edilen ise %11,7 ($n=35$) ile “çakmağın kolaylıkla ulaşılabilir yerde olması” idi. Fark edilen her bir risk için 1 puan verildiğinde görselden alınan farkındalık puanı ortalaması $8,7\pm4,8$ ($\text{min}=0$; $\text{maks}=20$) bulundu. Ebeveynlerin sadece %3,7’si ($n=11$) görseldeki 20 olası ev kazası nedeninin hepsini bilmişti.

>>> Sayfa 141'den devam		n	%
Yaşanan en tehlikeli ev kazası	Başını sert/sivri yere çarpma	35	20,0
	Yüksekten düşme	30	17,1
	Yanma	30	17,1
	Kaygan zeminde düşme	20	11,4
	Kesici/delici alet yaralanması	15	8,6
	Yabancı cismin soluk borusuna kaçması	10	5,7
	Parmağını elini sıkıştırma	8	4,6
	Yabancı cisim yutma	8	4,6
	Zehirlenme	7	4,1
	Üzerine bir eşya düşmesi	3	1,7
	Suda boğulma	2	1,1
	Elektrik çarpması	2	1,1
	Diğer	5	2,9

Table 3: Ölçek puanı ile katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin ilişkisi

		EKY GÖTÖ	
		Ort±SD	p
Görüşme yapılan ebeveyn	Anne	166,50±16,14	0,003
	Baba	149,68±23,05	
Ebeveyn yaşı (yıl)	<30 yaş ^a	157,72±21,47	0,430
	30 – 39 yaş arası ^b	160,84±21,16	
	>39 yaş ^c	164,54±14,56	
Ebeveyn çalışma durumu	Çalışıyor	156,24±21,23	0,602
	Çalışmıyor	163,50±19,99	
Ebeveyn eğitim durumu	İlköğretim ^d	163,36±22,44	0,000 ^{de}
	Lise ^e	151,42±23,22	0,001 ^{ef}
	Yüksekokul / üniversite ^f	162,15±15,62	
Ailenin aylık gelir durumu	Gelir < gider ^g	153,78±26,16	0,015 ^{gh}
	Gelir = gider ^h	161,94±19,69	
	Gelir > gider ⁱ	159,10±14,63	
Çocuğun cinsiyeti	Kadın	159,78±22,42	0,178
	Erkek	159,40±19,25	
Çocuğun o anki yaşı	0-12 ay ^g	150,88±22,56	0,002 ^{gh}
	13-24 ay ^h	164,85±16,90	
	25-36 ay ⁱ	161,52±24,46	
	37-48 ay ^j	165,88±20,23	
	49-60 ay ^k	161,39±17,71	
	61-72 ay ^l	156,80±18,98	

EKYGÖTÖ; 0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği
pxy= x ve y seçenekleri arası anlamlı

Tartışma

En sık insan faktörüne bağlı gelişen çocukluk çağı ev kazaları dünya çapında önemli bir sağlık sorunu, sakatlık ve ölüm nedenidir.⁽³⁾ Okul öncesi dönemdeki çocuklar kendilerini kaza ve yaralanmalardan yeterince koruyamadıklarından, onlar için güvenli ortamların oluşturulması ve bu alanların gözetilmesi yetişkinlerin, öncelikle de ebeveynlerin sorumluluğundadır. Sunulan çalışma ebeveynlerin ev kazaları konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenerek yapılabilecek eğitim ve danışmanlık için veri kaynağı sağladığı için önemli bir çalışmadır.

Çalışmada aynı aileden tek bir ebeveynle görüşülmüş ve bu ebeveynlerin yaklaşık yarısının çocukluk çağı ev kazalarının çoğunu bildiği, dörtte üçünün daha önce bu konuda eğitim/bilgi/uyarı aldığı belirlenmiştir. Başka ebeveynlerin tecrübeleri ve aile büyüklerinin anlattıkları en sık bilgi kaynağını oluştururken; bunu internet (sosyal medya, telefon uygulamaları), kitap/broşür, televizyon/radyo gibi görsel öğeler izledi. Çalışmadaki ebeveynlerin ev kazası risk farkındalıklarını artıran en önemli faktörün daha önce yaşanmış ev kazası örnekleri olduğu dikkat çekmektedir.

Ülkemizde yapılan bir çalışmada ebeveynlerin kendi deneyimleri, aile/eş/arkadaş çevresinden öğrendikleri en önemli bilgi kaynağını oluştururken, sunulan çalışmadan farklı olarak internet en az kullanılan kaynak olmuştur.⁽¹⁴⁾ İlgili çalışmanın yapıldığı yıllarda internetin günümüze kıyasla daha az kullanılıyor olması buna neden olmuş olabilir. Ablewhite ve ark.'da katılımcı ebeveynlerin başkalarının tecrübelerinden öğrendikleriyle ev kazalarına karşı önlem alma isteklerinin arttığını bil-

dirmiştir.⁽¹⁵⁾ Katılımcılar aile sağlığı hemşiresi, aile hekimi ve çocuk doktorunu daha az sıklıkta bilgi kaynağı olarak belirtmiştir.

Sunulan çalışmada ebeveynlerin yaklaşık dörtte üçünün çocuk ev kazaları konusunda bilgi ve eğitim almak istediği ve bu eğitimi özellikle çocuk gelişim uzmanları ve aile hekimlerinden almak istediği belirlendi. Daha önce aile hekiminden bilgilendirme alanların oranının oldukça düşük olup bilgisi olmayanların, eğitimi aile hekimlerinden almak istemesi oldukça dikkat çekicidir. Aile hekimleri ve aile sağlığı elemanları “Çocuk Güvenliğinin Sağlanması Programı” gereğince her izlemde ebeveyni ve çocuğun bakımından sorumlu olan kişiyi ev kazalarına karşı uyarıp kazalardan korunma yöntemleri hakkında danışmanlık vermekte, böylece çocukların sağlıklı ve güvenli bir ortamda büyümelerini desteklemektedir.⁽¹⁶⁾

Çocuk emekleme, ayakta durma, yürüme gibi belli becerileri geliştirmeden önce ebeveyn ile yüz yüze görüşmeler hamilelik, sağlam çocuk ve aşı takibinde tekrarlanarak yapılması farkındalığı arttırmaktadır.⁽¹⁷⁾ Literatürde ebeveynlere verilen eğitimle ev kazalarına yönelik bilgi düzeylerinin ve aldıkları güvenlik önlemlerin anlamlı olarak arttığını gösteren çalışmalar da mevcuttur.^(12,18)

Ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanım-lamada çalışmadaki ebeveynlerin bilgisi ülkemizde yapılan başka çalışmalara benzer şekilde orta düzeyde bulundu.^(19,20) Ancak daha düşük ya da daha yüksek saptanan çalışmalar da mevcuttur.^(1,11,21,22,23) Çalışmalardaki bu farklılıkların nedeni ebeveynlerin yaş, cinsiyet, eğitim ve sosyoekonomik durumlarındaki farklılığından olabilir.

Sunulan çalışmada literatürdeki bazı çalışmalarda da olduğu gibi ebeveynlerin yaşı arttıkça ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanımlama düzeyleri artmaktaydı.^(11,21) Ancak Yıldız Çiçekler ve ark. ebeveyn yaşlandıkça güvenlik önlemlerini tanımlama düzeylerinin azaldığını bildirmiştir.⁽²⁴⁾ Çalışmalardaki farklılıkların sebebi yaşı ileri olan ebeveynlerin artan çocuk sayısı ile birlikte kazalar konusundaki bilgi ve deneyimlerinin artmasına karşılık, genç yaştaki ebeveynlerin daha araştırmacı ve bilgiye daha kolay ulaşabiliyor olması olabilir.

Literatürdeki çocukluk çağı ev kazaları ile ilgili araştırmalar genelde annelerle yapılmış olup bu çalışma ebeveynler arasındaki farkı ortaya koyan nadir çalışmalardan biridir. Annelerin güvenlik önlemlerini tanımlama düzeyi babalarınkinden daha yüksek bulundu. Çocuk bakımından genelde annelerin sorumlu olması ev kazaları konusunda annelerin daha bilgili ve deneyimli olmalarını sağlıyor olabilir.

Çalışmanın ilginç sonuçlarından biri de ilköğretim mezunu ebeveynlerin güvenlik önlemlerini en yüksek düzeyde tanımlamış olmalarıdır. Yüksekokul/üniversite mezunları ikinci sırada yer almaktadır. Benzer şekilde eğitim düzeyi arttıkça güvenlik önlemlerini tanımlama düzeyinin azaldığı çalışmalar olduğu gibi^(11,24) anlamlı olarak arttığını raporlayan çalışmalar da vardır.^(19,22)

İlköğretim mezunu ebeveynler ev kazalarına yönelik daha fazla kaygı duyup güvenlik önlemleri hakkında daha fazla araştırma yapma ve çevreden bilgi toplama eğiliminde olabilirler. Buna karşılık üniversite mezunu ebeveynlerin artan eğitim seviyesi ile birlikte çocukların gelişim özelliklerini daha fazla bilmeleri, sosyoekonomik koşullarının daha

iyiye gitmesi, çalışma ortamında daha fazla kişi ve olay ile karşı karşıya gelmeleri; önlemleri tanımlama düzeylerinin yüksek olmasını açıklayabilir.

Sunulan çalışmada ailenin aylık gelir durumuna göre geliri giderinden az olanların güvenlik önlemlerini tanımlama düzeyi en düşüktü. Literatürde benzer şekilde ailenin ekonomik durumunun kötüye gitmesiyle çocukların daha fazla ev kazası geçirdiğini ve önlemleri tanımlama düzeyinin düştüğünü gösteren çalışmalar^(26,27) olduğu gibi, gelir seviyesiyle alınan güvenlik önlemlerinin etkilenmediğini belirten çalışmalar da mevcuttur.^(25,28) Ailelerin sosyoekonomik düzeyi arttıkça daha korunaklı evlerde yaşamaları, ilgilerini geçim derdinden ziyade çocuklarının güvenliğine yöneltmeleri beklenen bir sonuçtur.

Mutfaktaki kaza risklerinin resmedildiği görselde en çok farkedilenler “bıçağın çocuğun ulaşabileceği yerde olması”, “temizlik malzemelerinin açık ve ulaşılabilir yerde olması” ve “sıcak tava sapının ocağın ön tarafında olması” iken en az farkedilenler “çakmağın kolaylıkla ulaşılabilir yerde olması”, “çocuğun mutfakta serbestçe dolaşmasına izin verilmiş olması” ve “kablo-lu telefonun ulaşılabilir olması” idi. Literatürde aynı görselle yapılmış olan başka bir çalışmada da benzer sonuç elde edilmiştir.⁽¹³⁾

Aynı görsel üzerinden benzer sonuç alınması özellikle bazı risklerin daha belirgin iken, bazılarının daha gizli kalıyor olması nedeniyle olabilir. Ayrıca katılımcıların deneyimi, yaşları veya kültürel arka planları görseldeki riskleri algılamalarını etkilemiş olabilir. Bununla birlikte bıçak gibi keskin cisimler, temizlik malzemeleri gibi zehirli maddelerin ve yanma tehlikesinin ilk bakışta tespit edilmesi en sık görülen çocukluk çağı ev kazaları risklerinin fark edi-

lebildiğini göstermektedir. Yanı sıra günümüzde evlerde kablolu telefon artık pek kullanılmadığından katılımcılar çocuğun bunu çekiştirip üstüne düşürme ve travma riskini farketmemiş olabilir.

Çalışmada görseldeki kaza risklerini fark etme düzeyi düşüktü. Çalışmada kullanılan mutfak kazaları risk görselinin çözünürlüğünün çok yüksek olmaması, çalışmanın hastane ortamında kısa sürede yapılmış olması gibi birçok değişken bu sonuca neden olmuş olabilir.

Çalışmada görseldeki kaza risklerinin hepsi-ni görenler katılımcıların oldukça az bir kısmıydı. Bu sonuç, çocukların güvenliği konusunda toplumda farkındalığın ve bilinçliliğin artırılması gerektiğinin, bunun için de birinci basamakta ebeveynlere görsel ve işitsel destek sunulmasının, çocuğun yaşına uygun kontrol listeleri kullanılmasının, ev ziyaretleri düzenlenerek ev ortamının gözlemlenip potansiyel risklerin belirlenmesinin, kazaları önlemek için gerekli güvenlik materyallerinin ailelere tanıtılmasının ve bu materyallerin etkin bir şekilde kullanılma durumunun düzenli olarak denetlenmesinin önemini göstermektedir.

Sonuç olarak, ebeveynlerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama durumu orta düzeyde bulundu. Annelerin, 30 yaş ve üstündekilerin, üniversite eğitilmişlerin, geliri yüksek olanların, çalışan ebeveynlerin, 12-48 ay arası çocuğu olanların güvenlik önlemlerini daha iyi bildiği belirlendi. Toplumda çocukların güvenliği konusunda farkındalığın artırılması gerekmektedir. Diğer kazalarda olduğu gibi ev kazalarında da korunma, en etkili tedavi yöntemidir. Yaralanmaları önlemenin en iyi yolu, mevcut riskleri belirleyen çalışma-

lar yaparak, çevre ve aileye ilişkin etkenlerin zararlarını giderici eğitim yöntemleri geliştirmektir.

Burada önemli olan, çocuğun yaşam deneyimlerini kazanırken kendini baskı altında ve sınırlandırılmış hissetmeden yetişkinlerin sağlayacağı güvenli bir ortamda büyümesidir. Bu şekilde çocuğun güvenli bir ortamda özgür olması sağlanırken ebeveynlerin de hayatı kolaylaşacaktır. Aile hekimliği açısından ebeveynlere ev kazaları konusunda bilgilendirme yaparken görsel materyal kullanarak en az fark edilen kaza risklerini tespit etmek eğitimleri daha efektif hale getirebilir. Farklı görseller üzerinden yapılacak başka araştırmaların sonuçları da bu eğitime katkı sağlayacaktır. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde aile hekimleri danışmanlık sırasında program kapsamında hazırlanmış düşmeler, yanıklar (ısıyla oluşan yanıklar ve elektrik çarpmaları), boğulmalar ve zehirlenmelere yönelik broşürler kullanarak farkındalığı arttırabilir.

Araştırma ve Yayın Etik Beyanı: Bu çalışma 16.06.2023 tarih 2023/4392 karar sayısı ile NE Üniversitesi Tıp Fakültesi etik kurul onaylıdır. **Çıkar çatışması bildirilmemiştir.**

Finansal destek: Yok

Yazar katkıları: **Fikir ve tasarım:** Ayşe Uslu Küçük, Nur Demirbaş, Nazan Karaoğlu; **Analiz:** Ayşe Uslu Küçük, Nur Demirbaş, Nazan Karaoğlu; **Veri toplama:** Ayşe Uslu Küçük, Nur Demirbaş, Nazan Karaoğlu; **Eleştirel inceleme:** Nur Demirbaş, Nazan Karaoğlu; **Literatür taraması:** Ayşe Uslu Küçük; **Kaleme alma:** Ayşe Uslu Küçük, Nur Demirbaş, Nazan Karaoğlu; **Denetleme:** Nur Demirbaş, Nazan Karaoğlu.

Kaynaklar:

1. İnce T, Yalçın SS, Yurdakök K. Çocukluk çağında ciddi kaza sıklığı ve risk faktörleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2014;57:173-87.
2. Güven S, Cerit G. Yaşlıların evde karşılaştıkları kazalar ve önlenmesi. *Sağlık ve Toplum* 2002;2:66-71.
3. Peden M, Oyegbite K, Ozanne-Smith J, et all. *World Report on Child Injury Prevention*. Geneva, WHO Press. 2008.
4. Bertan M, Çakır B. Halk sağlığı yönünden kazalar. "Halk Sağlığı Temel Bilgiler" içinde. (eds) Bertan M, Güler Ç. Ankara, Güneş Tıp Kitabevi. 1997.
5. WHO/Europe. Preventing child injuries 2024. <https://www.who.int/europe/activities/preventing-child-injuries> adresinden 05.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
6. *Our healthier nation: a contract for health*. Department of Health. London, The Stationary Office. 1998. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7b9cf840f0b645ba3c5731/title.pdf> adresinden 01.06.2024 tarihinde erişilmiştir.
7. Demir U, Aşıröz M, Etili Y, Kartal E, Gümüş O, Hekimoğlu Y. Beş yaşın altındaki çocukların kazayla ölümlerinin analizi. *J For Med* 2017;31(1):17-25.
8. Yalaki Z, Tasar MA, Kara N, Dallar Y. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin ev kazaları hakkında bilgi düzeylerinin ölçülmesi. *JAEM* 2010;(2):129-33.
9. Çocuk Güvenliğinin Sağlanması Programı. 2023. T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/sagligin-gelistirilmesi-programlari/cocuk-guvenliginin-saglanmasi-programi.html> adresinden 01.06.2024 tarihinde erişilmiştir.
10. Çocuk Güvenliğinin Sağlanması Programı. Aile hekimliğine yönelik 1. Ders. 2023. T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk-ergen-sagligi-db/Dokumanlar/Egitim_Dokumanlari/Saglik_Personeli/Cocuk_Guvenliginin_Saglanmasi_Programi_Aile_Hekimi_1._Ders.pdf adresinden 01.06.2024 tarihinde erişilmiştir.
11. Tural Büyük E, Çavuşoğlu F, Teker E. Sıfır - altı yaş arası çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanınması. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2015;5(3):17-22.
12. Çınar ND. 0-6 yaş grubu çocukların ev kazalarından korunmasında ailenin rolü. *Klinik Çocuk Forumu* 2004;4(2):62-6.
13. Çalışkan BS, Balcı S. Resim yöntemi ile ev kazaları risklerinin ve alınan önlemlerin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 2018;11(2):137-46.
14. Yıldırım N. 1-4 Yaş dönemi çocuklar için ev kazası risklerinin belirlenmesi ve bu risklerin azaltılmasında sosyal öğrenme teorisine dayalı hemşirelik girişimlerinin etkinliği. *Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Programı, Ankara. 2010.
15. Ablewhite J, Kendrick D, Watson M, Shaw I. Theotherside of thestory - maternalperceptions of safetyadviceandinformation: a qualitativeapproach. *Child Care Health Dev* 2015;41(6):1106-13.
16. Çocuk Güvenliğinin Sağlanması Programı. Aile hekimliğine yönelik 2. Ders. 2023. T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk-ergen-sagligi-db/Dokumanlar/Egitim_Dokumanlari/Saglik_Personeli/Cocuk_Guvenliginin_Saglanmasi_Programi_Aile_Hekimi_2._Ders.pdf adresinden 01.06.2024 tarihinde erişilmiştir.
17. Khanom et al. Mother's perspectives on thedelivery of childhood injury messages: a qualitative study from the growing up in Wales, environments for healthy living study. *BMC Public Health* 2013;13:806.

Alıntı Kodu: Uslu Küçük A. ve Ark. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Jour Turk Fam Phy* 2024; 15 (4): 146-159. Doi: 10.15511/tjtfp.24.00446.

18. King WJ, Le Blanc JC, Barrowman NJ, et al. Longterm effects of a home visit to prevent childhood injury: three year follow up of a randomized trial. *Injury Prevention* 2005;11(2):106-9.
19. Evgin D, Çalışkan ZI. Çocuklarda görülen ev kazaları ve annelerin kazalardan korunmaya yönelik uygulamaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2018;11(59):671-8.
20. Altundağ S, Öztürk CM. Ev kazaları nedeniyle hastaneye gelen 3-6 yaş grubu çocuklardaki kaza türleri ve bunu etkileyen etmenler. 2004;5:60-4.
21. Özmen D, Ergin D, Şen N, Çetinkaya AÇ. 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanınması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 2007;12:12.
22. Kılıç E, Bayazıt T, Gündoğdu G, Koşaroğlu NE, Sümer H. Sivas il merkezi kreş ve anaokulu çocuklarında ev kazası geçirme sıklığı ve etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniv Sağ Bil Enst Derg* 2019;4(1):14-25.
23. Gündüz G, Aytekin A. Annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *İzmir Dr Behçet Uz Çocuk Hast Dergisi* 2015;5(3):184-92.
24. Çiçekler CY, Er RK, Pırpır DA, Büyükbayraktar Ç. 0-6 yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2012;21(3):157-74.
25. Atak N, Karaoğlu L, Korkmaz Y, Usubütün S. A house hold survey: unintentional injury frequency and related factors among children under five years in Malatya. *Turk J Pediatr* 2010;52(3):285-93.
26. Elmas EG. Hastaneye başvuran 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilk yardım uygulamaları konusundaki bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 2018.*
27. Karatepe TU, Akış N. 0-6 yaş çocuklarda ev kazası geçirme sıklığı ve ilişkili faktörler. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2013;39(3):165-8.
28. Köse Ö, Bakırcı N. Çocuklarda ev kazaları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 2007;16(3):31-5.

Alıntı Kodu: Uslu Küçük A. ve Ark. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin ev kazalarına yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Jour Turk Fam Phy* 2024; 15 (4): 146-159. Doi: 10.15511/tjtfp.24.00446.